

POSTANOWIENIE

24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 24 września 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku W.K.

z udziałem M.K., E.P., H.S., B.T., H.T., G.T. i Miasta I.

o zasiedzenie,

na skutek skargi kasacyjnej W.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z 19 września 2023 r., II Ca 1261/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez uczestników G.T. i Miasto I. skarżącego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 września 2023 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, po rozpoznaniu – na skutek uchylenia postanowieniem Sądu Najwyższego z 14 września 2022 r., II CSKP 522/22 uprzednio wydanego w sprawie postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 21 maja 2019 r. i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania - apelacji uczestników Miasta I. i G.T. od postanowienia Sądu Rejonowego w Inowrocławiu z 31 sierpnia 2018 r. zmienił zaskarżone postanowienie i oddalił wniosek o zasiedzenie.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawca wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego

z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący jako przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. przedstawił pytanie: „czy Wnioskodawca w niniejszej sprawie od dnia przeniesienia posiadania przez poprzedników prawnych był posiadaczem samoistnym nieruchomości, będącej przedmiotem wniosku o zasiedzenie?”. W uzasadnieniu wniosku przedstawił kolejne wątpliwości mające świadczyć o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia, mianowicie: czy wnioskodawca był posiadaczem zależnym w chwili przekazywania mu gospodarstwa przez dziadków; czy Państwo B. w chwili przekazania nieruchomości wnioskodawcy byli posiadaczami zależnymi; czy wnioskodawca jest posiadaczem samoistnym, czy też zależnym; w jaki sposób wnioskodawca powinien zadziałać, by zamanifestować w stopniu dostatecznym zmianę charakteru posiadania; czy w okolicznościach niniejszej sprawy

wnioskodawca miał możliwość zmanifestowania posiadania samoistnego w inny sposób niż poprzez korzystanie z nieruchomości.

Sformułowane przez wnioskodawcę wątpliwości nie przedstawiają ważnego, abstrakcyjnego zagadnienia jurystycznego, nie dotyczą bowiem rozstrzygnięcia poważnych wątpliwości dotyczących wykładni prawa, czy też treści norm prawnych, a sprowadzają się do pytania o rozstrzygnięcie tej konkretnej sprawy. Nie mogą być w konsekwencji uznane za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. i stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący nie wykazał również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że objęcie nieruchomości w posiadanie za zgodą właściciela, chociażby była ona jedynie dorozumiana, i posiadanie nieruchomości w zakresie przez właściciela określonym lub tolerowanym, świadczy z reguły o posiadaniu zależnym, choćby posiadacza z właścicielem nie łączył żaden stosunek prawny (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 września 2012 r., IV CSK 41/12, niepubl.). Z poczynionych ustaleń faktycznych wynika, że umowa z 21 września 1979 r. dotyczyła przekazania wnioskodawcy gospodarstwa rolnego przez jego dziadków A. i F. B. i odwołano się w niej do faktu dzierżawy spornych gruntów przez dziadków wnioskodawcy od ich właściciela. Na jej podstawie dziadkowie przekazali wnioskodawcy swoje gospodarstwo o powierzchni 8.43,96 ha oraz dzierżawę gruntów o powierzchni 2.26,28 ha, które dzierżawili, jak oświadczyli, od W.T. od 1946 r.

Skoro posiadanie przez dziadków wnioskodawcy zasadzało się na umowie dzierżawy zawartej z poprzednikiem uczestników, wyrażona w zaskarżonym orzeczeniu ocena, że wnioskodawca wszedł w posiadanie zależne spornej nieruchomości, nie jest oczywiście wadliwa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Podniesiona przez skarżącego okoliczność, że przekazanie dzierżawy nie nastąpiło na mocy umowy poddzierżawy, a wprost do ewentualnego stosunku prawnego łączącego dziadków wnioskodawcy z ówczesnym właścicielem gruntu nie ma w zakresie powyższej oceny przesądzającego znaczenia zważywszy na odrębne regulacje dotyczące kwestii przekazania gospodarstwa rolnego obejmującego

grunty dzierżawione przez rolnika. W judykaturze Sądu Najwyższego nie budzi również wątpliwości, że zmiana charakteru posiadania zależnego w samoistne nie może ograniczyć się wyłącznie do sfery wewnętrznych przeżyć posiadacza i intencji, lecz musi być w sposób niedwuznaczny zmanifestowana na zewnątrz, w szczególności wobec właściciela nieruchomości. W wypadku zmiany posiadania zależnego na samoistne ciężar dowodu, że zmiana taka nastąpiła, spoczywa na posiadaczu i w takiej sytuacji nie korzysta on z domniemania, które jest ustanowione w art. 339 k.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2012 r., I CSK 360/11, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 16 października 2015 r., I CSK 885/14, niepubl.). Wskazywane przez skarżącego przekonanie o tym, że obejmuje na podstawie umowy z 1979 r. wszystkie nieruchomości we władanie samoistne, mimo treści ujawnionych w tej umowie zapisów, nie może zatem samodzielnie przekonywać o wadliwości oczywistej i widocznej *prima facie* oceny prawnej Sądu Okręgowego. Zaprzestanie płacenia czynszu dzierżawnego może być wprawdzie przejawem zmanifestowania zmiany charakteru posiadania, jak jednak podnosi sam skarżący we wniosku, już jego dziadkowie mieli nie płacić czynszu dzierżawnego w chwili przekazywania gospodarstwa rolnego wnioskodawcy. Treść umowy przekazania gospodarstwa rolnego nie pozwala zatem podważyć - jako oczywiście wadliwej w świetle art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - oceny, że doszło z ich strony do przekazania posiadania zależnego nieruchomości. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazano również, że samodzielne opłacanie podatku od nieruchomości nie przesądza *per se* o samoistności posiadania, lecz podlega ocenie z uwzględnieniem ogółu okoliczności sprawy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2019 r., I CSK 368/18, niepubl.). Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że wnioskodawca wykorzystywał działkę jako grunt rolny, który obsiewał i zbierał plony. Nie manifestował władania wykraczającego poza istotę samej dzierżawy gruntu rolnego, nie figurował w nakazach płatniczych w sprawie wymiaru podatku rolnego jako właściciel, nie był traktowany jako właściciel przez organy miasta ani nie dążył do takiego traktowania przez organy i urzędy. Argumentacja przedstawiona przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania nie przekonuje w konsekwencji o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[a.ł]

(K.L.)